

Работнік О.Б.

студент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ

Соціальна політика завжди займала одне з найважливіших місць у національному та суспільному житті, і на час війни не є винятком, а тому вразливі групи потребують ще більшої уваги, ніж у мирний час. Від умов у соціальній сфері та ефективності державної політики у сфері підтримки громадянського суспільства залежить стабільність, сталий розвиток суспільства, а отже, і національна безпека.

Соціальна політика формує державні соціальні нормативи, стандарти й гарантії, які є важливим складником права на соціальний захист в Україні. На них покладене важливе завдання – забезпечувати життя людей на належному рівні. Саме соціальні стандарти, нормативи й гарантії визначають рівень доходів населення, від якого безпосередньо залежить якість його життя [1, с. 75]. Тому на сьогодні, одним із головних завдань соціальної політики є надання громадянам своєчасної, доступної та якісної підтримки у розбудові системи соціальних послуг та соціальної роботи, наближеної до найкращого європейського досвіду, що набуло особливої актуальності під час війни. Науковці наголошують, що в Україні потрібні комплексні заходи, які повинні бути спрямовані на зменшення глибини бідності серед усіх верств населення, з підвищенням загального життєвого рівня, забезпеченням соціальних гарантії, покращенням здоров'я населення та якості життя, що має бути одним з вагомих пріоритетів соціальної політики України [2, с. 75].

Повномасштабне вторгнення російської федерації на нашу землю та введення воєнного стану в Україні стало величезним викликом для системи. Психологічний, матеріальний, фізичний збиток, завданий війною, бойовими діями, тимчасовою окупацією, є одним із факторів, які негативно впливають на життя людей, сімей, у тому числі дітей,

тому сьогодні більшість наших громадян потребують соціальної допомоги за допомогою соціальних працівників.

Узгодженого визначення соціальної політики на даний момент не існує, але вивчаючи поняття в економічному, політичному і, нарешті, правовому сенсі, соціальну політику видається визначити як систему заходів, спрямованих на виконання соціальних функцій держави, забезпечення соціальної та культурної діяльності держави, прав і людських інтересів, процвітання, соціального розвитку та підвищення рівня життя людей [3, с. 12].

Метою соціальної політики є створення умов для формування, розвитку та оптимального функціонування суспільних відносин, повного розкриття та самореалізації творчого соціального потенціалу, індивідуальності, її важливих переваг, а також задоволення потреб та інтересів громадян, суспільства, розвивати соціальні цінності та підтримувати соціальну гармонію, стабільність та соціальну цілісність.

Органом, що забезпечує державну соціальну політику в Україні є Міністерство соціальної політики України (Мінсоцполітики) діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра соціальної політики, який реалізує державну політику з питань державного контролю за додержанням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та з питань захисту прав дітей.

Надання соціальних послуг регулюється Законом України «Про соціальні послуги», яким встановлено, що надання соціальних послуг здійснюється шляхом ведення випадку і містить багато стадій та визначені процедури, зокрема: подачу заяви, аналіз заяви, оцінювання потреб, визначення середньомісячного сукупного доходу заявника, прийняття рішення, укладення договору, виконання договору, здійснення моніторингу, звісно, що ряд таких процедур займає досить багато часу. Рішення про надання соціальних послуг приймають структурні підрозділи з питань соціального захисту населення виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, а також обласних державних адміністрацій щодо надання стаціонарного догляду. Крім того, виконавчими органами сільських, селищних,

міських рад може бути прийнято рішення про призначення та виплату компенсації фізичним особам, які доглядають за своїми рідними. Надання соціальних послуг здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів [4].

Організуючи роботу в воєнний час і розуміючи, що соціальна робота та надання соціальних послуг – це професійна діяльність, і тут, як в медицині, головне – не зашкодити, потрібно дуже виважено підходити до прийняття рішень про надання соціальних послуг, ґрунтовно вивчали ситуацію кожної людини, її проблеми і можливості, працювати лише в тісному контакті з людиною, максимально залучаючи її до вирішення власних проблем, працювати на договірних відносинах з людиною, а отже потрібен максимально спрощений та ефективний механізм дій з боку держави, бо сьогодні кожен день, кожна година може бути вирішальною для життя і здоров'я людини.

Тому, для спрощення роботи з надання соціальних послуг в умовах воєнного стану, Мінсоцполітики рекомендувало місцевим органам влади працювати за механізмом надання соціальних послуг екстрено (кризово), особливо це стосується громадян, які перебувають на територіях ведення бойових дій та внутрішньо переміщених осіб. Така організація роботи забезпечує оперативне, протягом однієї доби, прийняття рішення про надання соціальних послуг.

Варто зазначити що, рекомендовано місцевим органам влади делегувати, за потреби, прийняття рішення про надання соціальних послуг безпосередньо надавачам, що також скорочує строки з надання допомоги.

У подальшому надавачі соціальних послуг будуть звітувати про надані соціальні послуги. Для цього міністерством розроблено відповідну форму акта, де буде описано ситуацію, в якій опинилась людина, основні проблемні питання, у розв'язанні яких вона потребує допомоги, соціальні послуги, яких вона потребує і які їй було надано, та строк надання цих послуг. Наразі наказ Мінсоцполітики від 18.04.2022 № 135 «Про затвердження форми акта про надання повнолітній особі соціальних послуг екстрено (кризово)» [5] не затверджено,

він доопрацьовується за зауваженнями Міністерства юстиції, після чого акт буде негайно повторно подано на державну реєстрацію.

За механізмом екстрено (кризово) можуть надаватися абсолютно різносторонні соціальні послуги, а саме: догляд вдома та стаціонарний догляд, надання притулку, консультування, соціальний супровід сімей з дітьми, натуральна допомога та інші.

На сьогодні Урядом було спрощено процедуру прийняття рішення надання соціальної послуги стаціонарного догляду, що надається інтернатними закладами соціального захисту населення, стаціонарними відділеннями територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) або центрів надання соціальних послуг. Наразі рішення приймається за однією заявою громадянина і вже після влаштування до закладу, працівники допомагають, якщо потрібно, відновити документи, що посвідчують особу, та вирішити інші проблемні питання людини. Але найважливішу проблему вирішено, тобто, людина вже має притулок, у неї задоволені первинні базові потреби (їжа, вода, одяг), забезпечено та здійснюється догляд, надається психологічна підтримка. На сьогодні за спрощеною процедурою до інтернатних закладів влаштовано близько 4 тис. осіб.

Президентом України 26 квітня 2022 року було підписано прийнятий Верховною Радою України 14 квітня 2022 року Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях» [6], яким вносяться зміни до законів України «Про соціальні послуги», «Про правовий режим воєнного стану», зокрема:

- врегульовано питання електронної взаємодії між органами соцзахисту та ДПС щодо розрахунку доходу осіб;
- органи місцевого самоврядування можуть визначати особливості надання соціальних послуг в умовах воєнного стану;
- органи соцзахисту можуть передати право надавачам соціальних послуг приймати рішення про надання послуг екстрено (кризово) (консультування, надання притулку, догляд, підтримане проживання, короткотермінове проживання, натуральна допомога, транспортні послуги тощо);

– в умовах воєнного стану передбачена компенсація за догляд внутрішньо переміщеним особам;

– надані соціальні послуги в умовах воєнного стану внутрішньо переміщеним особам фінансуються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України

– розширюються повноваження військових адміністрацій в частині управління надавачами соціальних послуг, організації надання ними соціальних послуг.

Реалізація прийнятого закону надасть можливість забезпечити максимально ефективно та швидко надання соціальних послуг особам / сім'ям, які постраждали в умовах введення на території України надзвичайного або воєнного стану.

В умовах воєнного часу від держави в сфері соціальної політики потребується швидкість, ефективність та максимальна простота, бо в таких умовах людина часто не має часу на всі бюрократичні обмеження. Наразі держава вживає всіх можливих заходів для здійснення цієї мети.

Список використаних джерел:

1. Малюга Л.Ю., Глоба А.О. Реалізація назначення наукової обґрунтованости формулювання соціальних стандартів в контексте прав на соціальний захист в Україні. *Юридический бюлетень*. 2019. № 10. С. 74–80.

2. Сіньова Л.М. Соціально-правовий захист громадян похилого віку в сучасних умовах. *Трудове право та право соціального забезпечення*. 2016. № 2. С. 51–55.

3. Шевчук П.І. Соціальна політика. Львів : Світ, 2003. 4, 12 с.

4. Про соціальні послуги: Закон України 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

5. Про затвердження форми акта про надання повнолітній особі соціальних послуг екстрено (кризово)”: Наказ Мінсоцполітики від 18.04.2022 № 135.

6. Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: Закон України від 14 квітня 2022 року № 2193-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2193-20#Text>.